

PRODUKTY BIOBÓJCZE – podstawowe informacje

Produkt biobójczy – definicja zawarta w rozporządzeniu (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych:

- każda substancja lub mieszanina w postaci, w jakiej jest dostarczana użytkownikowi, składająca się z jednej lub kilku substancji czynnych lub zawierająca lub wytwarzająca jedną lub więcej substancji czynnych, której przeznaczeniem jest **niszczenie, odstraszanie, unieszkodliwianie organizmów szkodliwych, zapobieganie ich działaniu lub zwalczanie** ich w jakikolwiek **sposób inny niż działanie czysto fizyczne lub mechaniczne**,
- każda substancja lub mieszanina, wytwarzana z substancji lub mieszanin, które same nie są objęte zakresem tiret pierwszego, przeznaczona do niszczenia, odstraszania, unieszkodliwiania organizmów szkodliwych, zapobiegania ich działaniu lub zwalczaniu ich w jakikolwiek sposób inny niż działanie czysto fizyczne lub mechaniczne.

Innymi słowy:

Stosowanie produktu biobójczego ma na celu niszczenie, odstraszanie, unieszkodliwianie, zwalczanie, zapobieganie działaniu organizmów szkodliwych dla ludzi bądź zwierząt, a jego działanie opiera się na **czynnikach chemicznych lub biologicznych**. Produkty działające w sposób czysto fizyczny bądź mechaniczny nie wypełniają definicji produktu biobójczego (np. mechaniczne pułapki na myszy niezawierające substancji chemicznych wabiących zwierzę).

Ponadto:

Za produkt biobójczy uznaje się również poddany działaniu produktów biobójczych wyrób o podstawowej funkcji biobójczej.

Przykład: **bransoletki odstraszające komary**, które w okresie letnim są udostępniane na rynku głównie poprzez sprzedaż internetową na dużą skalę, **stanowią produkty biobójcze**.

Kategorie produktów biobójczych:

- środki do dezynfekcji (np. żele do dezynfekcji rąk, preparaty do dezynfekcji powierzchni);
- środki do konserwacji (np. drewna, materiałów budowlanych);
- zwalczanie szkodników (np. produkty odstraszające owady);

- inne (np. produkty przeciwporostowe).

Do kategorii produktów biobójczych zwalczających szkodniki należą m. in. **repelenty**.

Repelent - produkt stosowany do zwalczania organizmów szkodliwych (bezkęgowców, takich jak pchły, kręgowców, takich jak ptaki, ryby, gryzonie) – odstrasza je, wraz z produktami służącymi do utrzymywania higieny człowieka lub higieny zwierzęcej, stosowane w sposób bezpośredni na skórze lub w sposób pośredni w otoczeniu ludzi lub zwierząt.

W okresie wakacyjnym najpowszechniejszym i najczęściej stosowanym typem repelentu są „odstraszacze” owadów takich jak kleszcze, komary, meszki etc.

Repelenty dostępne na rynku udostępniane są konsumentom w wielu formach: jako spray, maść, żel, emulsja, olejek, krem, płyn, aerozol etc.

ETYKIETA PRODUKTU BIOBÓJCZEGO

Produkty biobójcze – w tym repelenty – z uwagi na obecność substancji chemicznych klasyfikowanych często jako stwarzające zagrożenie muszą być odpowiednio opakowane i oznakowane (zgodnie z treścią rozporządzenia (WE) nr 1272/2008 CLP).

Etykieta produktu biobójczego musi zawierać:

- nazwę produktu biobójczego;
- rodzaj postaci użytkowej;
- skład produktu (nazwy substancji czynnych i ich stężenia w metrycznych jednostkach miar);
- zakres stosowania;
- wskazówki dotyczące użytkowania, częstotliwości stosowania, dawkowania;
- wskazówki dotyczące udzielania pierwszej pomocy;
- instrukcje na temat bezpiecznego usuwania produktu biobójczego i jego opakowania, tj. bezpieczne postępowanie z odpadami;
- informacje identyfikujące podmiot odpowiedzialny;
- numer lub oznaczenie partii produkcyjnej oraz datę ważności produktu;
- **numer pozwolenia na obrót.**

Każdy produkt biobójczy udostępniany na rynku musi posiadać pozwolenie na obrót. Rejestracja produktu biobójczego może przebiegać w dwóch różnych formach – w **procedurze narodowej**, kiedy substancje czynne zawarte w wyrobie znajdują się w programie przeglądu

oraz w **procedurze europejskiej**, kiedy wszystkie substancje czynne są zatwierdzone. Numer pozwolenia krajowego na obrót produktem biobójczym najczęściej występuje w formacie XXXX/XX. Wykaz produktów biobójczych z pozwoleniem krajowym na obrót znajduje się na stronie URPL pod adresem: <https://bip.urpl.gov.pl/pl/biuletyny-i-wykazy/produkty-biob%C3%B3jcze>. Natomiast wykaz produktów biobójczych z pozwoleniem europejskim znajduje się na oficjalnej stronie Europejskiej Agencji Chemikaliów pod adresem: <https://echa.europa.eu/pl/information-on-chemicals/biocidal-products>.

Ponadto, jeżeli produkt biobójczy jest sklasyfikowany jako mieszanina stwarzająca zagrożenie – zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008 CLP – jego etykieta musi zawierać również:

- zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia;
- zwroty wskazujące środki ostrożności;
- piktogramy wskazujące rodzaj zagrożenia;
- hasło ostrzegawcze.

Oznakowanie produktu biobójczego nie może wprowadzać w błąd lub informować w sposób nierzetelny o wyjątkowej skuteczności. Na etykiecie nie mogą być umieszczone zwroty typu: *o niskim ryzyku, nietoksyczny, nieszkodliwy, bio, przyjazny dla środowiska, przyjazny dla zwierząt, naturalny* etc.

Etykieta produktu biobójczego musi być sporządzona w języku polskim.

Jak rozpoznać czy mamy do czynienia z produktem biobójczym – repelentem?

- skład – obecność biobójczej substancji czynnej

Przykłady popularnych substancji czynnych stosowanych w repelentach:

- DEET (N, N-dietylo-m-toluamid) [nr CAS: 134-62-3];
- IR 3535 [nr CAS: 52304-36-6]
- Ikarydyna [nr CAS: 119515-38-7]
- olejek lawendowy [nr CAS: 91722-69-9];
- geraniol [nr CAS: 106-24-1];
- cytronelal [nr CAS: 106-23-0].

Wszystkie substancje czynne stosowane w produktach biobójczych znajdują się na oficjalnej stronie internetowej Europejskiej Agencji Chemikaliów pod adresem: <https://echa.europa.eu/pl/information-on-chemicals/biocidal-active-substances>

- oznakowanie sugerujące biobójcze działanie produktu, np. znaki graficzne przedstawiające przekreślonego owada i/lub zwroty sugerujące działanie odstraszające typu: *nieprzyjemny dla owadów, skutecznie odstrasza kleszcze* etc.

Opracowanie: Pracownicy Oddział Nadzoru nad Chemikaliami Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu, 13.04.2023 r.